

Lokalni energetske koncept - LEK kot obveznost in priložnost za nadgradnjo v koncept trajnostne oskrbe z energijo (SEAP),

Matjaž Malovrh, univ.dipl.inž.str.

Vsebina

- Zakaj lokalni energetska koncept – LEK?
- Nekaj o njegovi vsebini
- Kje smo v Sloveniji s tem?
- Kaj je koncept trajnostne oskrbe z energijo – SEAP?
- Kako povezati oba dokumenta?

Energetska politika

Z energetske politiko država zagotavlja:

- zanesljivo in kakovostno oskrbo z energijo,
- dolgoročno uravnoteženost razvoja energetskega gospodarstva glede na gibanje porabe energije,
- načrtno diverzifikacijo različnih primarnih virov energije,
- spodbujanje izrabe obnovljivih virov energije,
- zagotavljanje prednosti učinkoviti rabi energije in izkoriščanju obnovljivih virov energije pred oskrbo iz neobnovljivih virov energije,
- ekološko sprejemljivost pri pridobivanju, proizvodnji, transportu in porabi vseh vrst energije,
- spodbujanje konkurenčnosti na trgu z energijo,
- varstvo potrošnikov in spodbujanje prilagodljivih porabnikov energije.

Ureja z energetskega zakonom in njegovimi podzakonskimi akti

Energetska politika

Z lokalno energetske politiko lokalna skupnost določa:

- način bodoče oskrbe z energijo,
- ukrepe za njeno učinkovito rabo,
- uporabo obnovljivih virov energije,
- sproizvodnjo toplote in električne energije,

Ureja z lokalnim energetskega konceptom, ki omogoča:

- izbiro in določitev ciljev energetskega načrtovanja,
- pregled obstoječega stanja na področju rabe in oskrbe z energijo,
- pregled ukrepov za izboljšanje stanja v energetiki in okolju,
- oblikovanje različnih scenarijev in alternativ,
- pripravo predlogov za izvajanje kratkoročne in dolgoročne energetske politike,
- Spremljanje in dokumentiranje sprememb na področju energetike in stanja okolja

Zakonske obveze

Energetski zakon – 17.člen,

Izvajalci energetske dejavnosti in samoupravne lokalne skupnosti so dolžni v **svojih razvojnih dokumentih** načrtovati obseg porabe in obseg ter način oskrbe z energijo in te dokumente usklajevati z nacionalnim energetske programom in energetske politiko Republike Slovenije.

Samoupravna lokalna skupnost ali več samoupravnih lokalnih skupnosti skupaj sprejme **lokalni energetske koncept**, s katerim določi način bodoče oskrbe z energijo, ukrepe za njeno učinkovito rabo, sproizvodnjo toplote in električne energije ter uporabo obnovljivih virov energije, vsaj vsakih deset let.

Metodologijo in obvezne vsebine lokalnih energetske konceptov predpiše minister, pristojen za energijo.

Skladnost lokalnega energetskega koncepta z nacionalnim energetske programom in energetske politiko potrjuje minister, pristojen za energijo z izdajo soglasja.

Poleg naloge iz prvega odstavka, so samoupravne lokalne skupnosti dolžne **usklajevati** z nacionalnim energetske programom tudi svoje **prostorske in druge plane razvoja**.

Zakonske obveze

Občinski prostorski načrt (OPNačrt) je temeljni prostorski akt občine. V njem se, ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb občine in varstvenih zahtev, določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji umeščanja objektov v prostor. Občinski prostorski načrt je pomembna podlaga za racionalno in trajnostno načrtovanje vseh posegov v prostor v občini in za zagotavljanje kakovostnih pogojev za življenje in delo njenih prebivalcev.

7. člen

(zasnova gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena in grajenega javnega dobra)

(1) V zasnovi gospodarske javne infrastrukture se, upoštevajoč usmeritve prostorskega razvoja občine, prikažejo obstoječa omrežja in objekti državnega in regionalnega pomena ter prikažejo pomembnejša obstoječa in načrtovana omrežja in objekti lokalnega pomena s področij:

- prometne infrastrukture,
- elektronskih komunikacij, kjer se opredeli način zagotavljanja komunikacijskih storitev,
- **energetike, skladno z lokalnim energetskega konceptom,**
- komunalnega in vodnega gospodarstva ter varstva okolja,
- drugih področij gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena.

(2) V zasnovi gospodarske javne infrastrukture se opredelijo načini navezovanja gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena na gospodarsko javno infrastrukturo državnega oziroma regionalnega pomena ter prikažejo tudi tista območja v občini, kjer je potrebna dopolnitev ali obnova omrežij in objektov gospodarske javne infrastrukture v večjem obsegu.

Lokalni energetske koncept - LEK

Lokalni energetske koncept je **temeljni planski dokument**, ki z vključitvijo številnih akterjev ob upoštevanju nacionalnega energetskega programa opredeljuje dolgoročni načrt razvoja energetike, učinkovito ravnanje z energijo in izkoriščanje lokalnih energijskih virov v lokalni skupnosti in tako zagotavlja zanesljivo oskrbo z energijo in zmanjšanje vplivov na okolje.

Omogoča:

- določitev ciljev za načrtovanje oskrbe in rabe energije,
- pregled obstoječega stanja,
- pregled ukrepov za izboljšanje stanja,
- oblikovanje scenarijev možnega razvoja,
- pripravo predlogov za izvajanje kratkoročnih in dolgoročnih programov in projektov,
- ugotavljanje in spremljanje sprememb stanja v energetiki in okolju

Cilji:

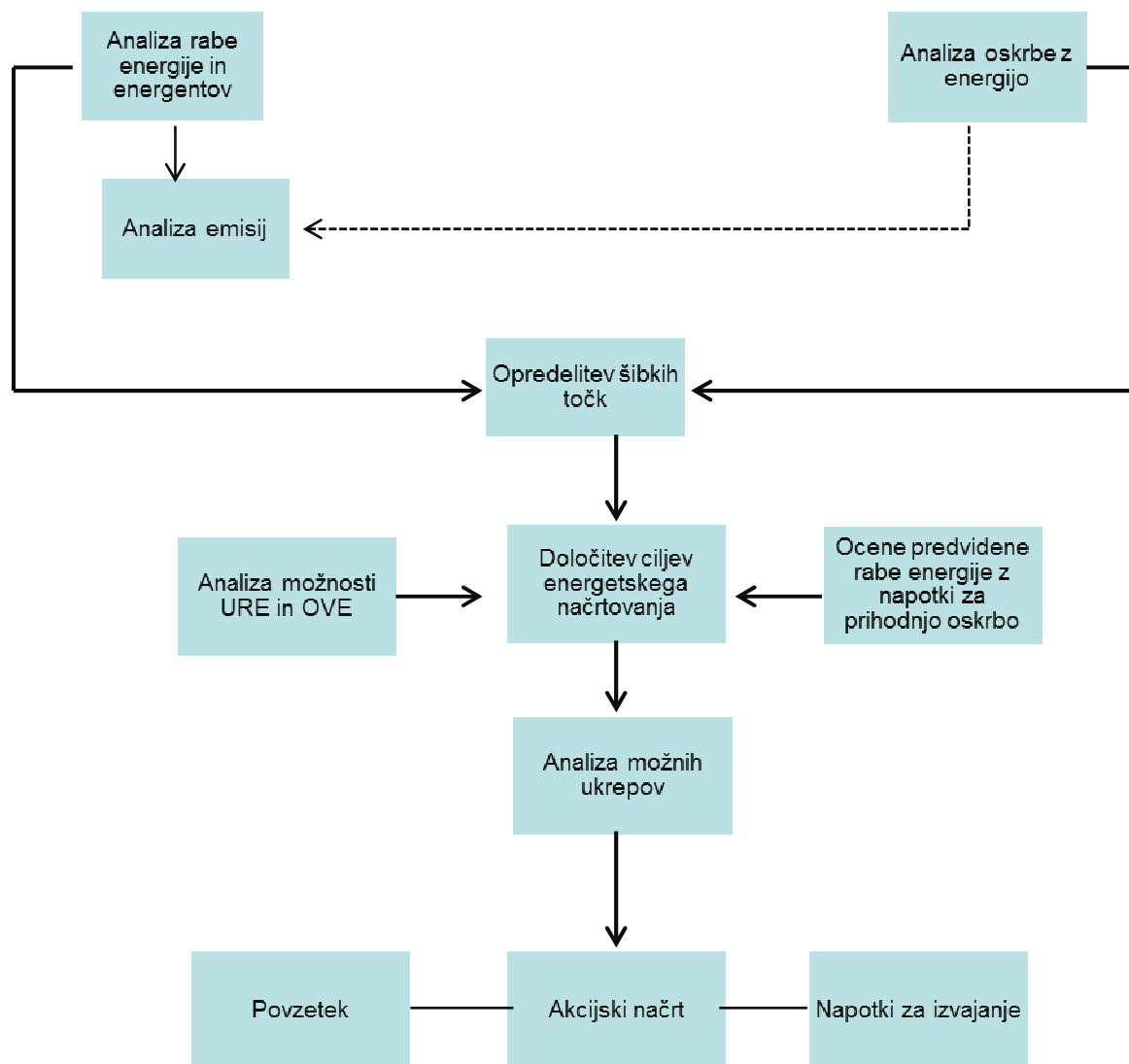
- učinkovitejša raba energije na področju široke rabe, industrije in obrti, ter kmetijstva,
- večja izraba lokalnih energijskih, predvsem obnovljivih, virov,
- zmanjšanje obremenitev okolja s škodljivimi izpusti,
- povečanje zanesljivosti pri oskrbi z energijo,
- spodbuditi soproizvodnjo toplote in električne energije,
- povečati energijske in okoljske ozaveščenosti porabnikov,
- spodbuditi zaposlovanje v lokalni skupnosti,
- izmenjava izkušenj z drugimi z vključevanjem v delo lokalnih energetskega agencij

Izvedba LEK-a

Sestavljena iz dveh faz:

- procesa načrtovanja in oblikovanja projektov, programov in ukrepov,
- prenosa rezultatov širši javnoszi in skupinam ki so vključene v njegovo izvajanje

Minimalne zahtevane vsebine LEK

Izhodišča za pristop k izdelavi

- energetska načrtovanje je proces in ne enkratni projekt,
- zagotovljena mora biti podpora občinskega vodstva in sodelovanje vseh zainteresiranih skupin,
- Izdelava zahteva specifična znanja in izkušnje,
- gre za dolgoročno načrtovanje, tesno povezano z ostalimi razvojnimi in prostorskimi načrti in strategijami,
- v največji možni meri je potrebno v sodelovanje vključiti različne lokalne strokovnjake,
- zagotoviti spremljevalno skupino, ki bo sodelovala in spremljala izdelavo po posameznih fazah,
- omogočiti izdelovalcu pridobivanje potrebnih podatkov z obveščanjem o namenih in ciljih LEK-a

Stanje v Sloveniji

- ni natančnih podatkov o izdelanih LEK-ih: od 211 občin ima izdelane slaba polovica občin,
- MG ne uspe dajati mnenj v skladu z zahtevo EZ (17.člen),
- pobude za izdelavo prihajajo s strani izdelovalcev,
- sodelovanje zainteresiranih skupin v občinah je slabo, oteženo je pridobivanje ustreznih podatkov,
- skupine za spremljanje so večinoma pasivne in delujejo predvsem formalno,
- sestavljajo jih v večinoma predstavniki strank in manj stroke,
- večina vsebin izdelanih LEK-ov je usmerjena v preteklost in manj v bodočnost,
- 90 - 95% finančnih sredstev in človeških virov je porabljenih za zbiranje in analizo podatkov o obstoječem stanju,
- ne vsebujejo informacij, priporočil ter navodil za izvajalce LEK-a,

Stanje v Sloveniji

- premalo časa in financ za identifikacijo potencialov za zniževanje rabe energije, odpravljanje ovir in razvoj orodij za doseganje rezultatov,
- pristop občinskih vodstev k izdelavi zaradi formalnega izpolnjevanja zakonskih obveznosti, n.pr. pri sprejemanju OPN,
- formalističen in ne vsebinski pristop izdelovalcev povezan s predpisano vsebino,
- ni izdelanih drugih dokumentov (strategij razvoja občine, prostorski načrti itd.),
- v občinski upravi ni energetskega menedžerja, ki bi spremljali izvajanje LEK-a,
- stanje se izboljšuje v tistih občinah, ki obnavljajo že izdelane LEK-e,
- izdelan je Priročnik za izdelavo LEK-a, objavljen na internetni strani www.mg.gov.si/fileadmin/mg.gov.si/.../Prirocnik_LEK_2010.pdf

Kaj je koncept trajnostne oskrbe z energijo - SEAP (Sustainable Energy Action Plan)

Zaveza EU, da bo znižala emisije CO₂ za 20% do leta 2020 glede na izhodiščno leto 1990. Konvencija županovo trajnostnem energetskega razvoju je evropska iniciativa za doseganje tega cilja na lokalnem nivoju.

SEAP je ključni dokument, ki kaže kako bodo lokalne skupnosti izpolnile dogovor županov, podpisnikov konvencije, da bodo znižale emisije CO₂ do leta 2020.

Ciljno področje je široka raba energije in v njem stavbe, njihova oprema in mestni prevoz. Vključuje lahko tudi lokalno proizvodnjo elektrike (PV, vetrne elektrarne, soproizvodnjo toplote/hladu in elektrike) in sisteme lokalne proizvodnje toplote/hladu.

Pokriva področja, kje imajo lokalne skupnosti možnosti dolgoročnega vplivanja na rabo energije, spodbujanja trga energijsko učinkovitih proizvodov in storitev z javnimi naročili in spreminjanja porabniških vzorcev.

Priporočena vsebina SEAP

1. Povzetek vsebine
2. Splošne strategije
 - Naloge in cilji
 - Sedanji okvir in vizija za bodočnost
 - Organizacijski in finančni vidiki
 - Koordinacija in organizacijska struktura
 - Človeški viri
 - Vključitev interesnih skupin in občanov
 - Proračun
 - Predvideni finančni viri za investicije
 - Načrtovani ukrepi za nadzor in spremljanje
3. Osnovna evidenca emisij
4. Načrtovane akcije in ukrepi
 - Dolgoročne strategije, cilji in zaveze do 2020
 - Kratko in srednje ročne akcije

Kako povezati oba dokumenta

- Osnovni cilj LEK-a je kratko in dolgoročno načrtovanje oskrbe z energijo in njene rabe na trajnostni način, to je tako, da s svojim ravnanjem ne ogroža možnosti prihodnjih generacij, da zadostijo svojim lastnim potrebam.
- Vsebinsko obravnava rabo energije in ravnanje z njo za obstoječe stanje in načrtuje za bodočnost.
- SEAP se dotika področja zmanjševanja izpustov CO₂ in tako predstavlja nadgradnjo LEK-a na področju okoljskih zahtev in področju široke rabe energije, kje ima lokalna skupnost možnost vplivanja. Tako je dobro pripravljen LEK osnova za pripravo SEAP.
- SEAP ponuja možnosti usmerjenega in intenzivnejšega ukrepanja področju široke rabe in je lahko spodbuda tudi industriji in obrtni dejavnosti za izvajanje ukrepov na področju URE in OVE.

Zaključek

- LEK je zakonska obveznost po Energetskem zakonu in po obvezi lokalne skupnosti za zagotavljanje oskrbe z energijo,
- LEK, je odgovornost in priložnost celovito obravnavo energetike na ravni lokalne skupnosti
- Je priložnost za učinkovitejšo rabo energije in večjo izrabo lokalnih, predvsem obnovljivih virov energije,
- SEAP je priložnost, da se oblikujejo programi in aktivnosti za zmanjševanje izpustov CO₂ , ob izmenjavi izkušenj in znanja z občinami združenimi v konvenciji županov.
- Z dobrimi primeri iz prakse je potrebno spremeniti odnos občinskih uprav do teh dokumentov,
- Povezovanje in sodelovanje z lokalnimi energetskimi agencijami je priložnost za izmenjavo izkušenj in za boljše spremljanje izvajanja LEK in SEAP v posameznih občinah.